ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ: ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਨੌਜਵਾਨੋ, ਭੈਣੋ ਅਤੇ ਭਰਾਵੋ—

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਹ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਕੌਣ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੌਣ ਕਰੇ, ਦਫ਼ਤਰ ਕੌਣ ਚਲਾਵੇ, ਜਾਂ ਬਜਟ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਮੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ।

ਮੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ: "ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਕੀ ਹੈ?"

ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਇਮਾਰਤ ਹੈ?
ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅਹੁਦਾ ਹੈ?
ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਜਥੇਦਾਰ ਹੈ?
ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ?

ਮੇਰਾ ਨਿਮਾਣਾ ਪਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਜਵਾਬ ਹੈ—ਨਹੀਂ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ; ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।
ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ; ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਅਧਾਰਿਤ ਜ਼ਮੀਰ ਹੈ।
ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ; ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੇਵਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੀ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਮਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ; ਜਥੇਦਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹੈ; ਸੰਸਥਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

ਜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸੰਸਥਾ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇਗੀ। ਜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਧੁੰਦਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਹੁਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਛੋਟਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਹੁਦੇ ਨਿਮਾਣੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਮਰਯਾਦਾ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ।

1. ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਿੱਖੀ ਪੀਰੀ ਨੂੰ ਮੀਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਰਸਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿੱਖੀ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।
ਜਿੱਥੇ ਅਨਿਆਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿੱਖੀ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।
ਜਿੱਥੇ ਭੁੱਖ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਲੰਗਰ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।
ਜਿੱਥੇ ਅਪਮਾਨ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੰਗਤ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ।
ਜਿੱਥੇ ਡਰ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਨਿਰਭਉ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।
ਜਿੱਥੇ ਵੈਰ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਨਿਰਵੈਰ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਇਸੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਸ ਪੰਥ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1609 ਵਿੱਚ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ 1699 ਵਾਲੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੀ ਮੂਲ ਚੇਤਨਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੁਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਬ-ਉੱਚ ਪੰਥਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ।

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਸੁਰਤ ਤੋਂ ਜਨਮਿਆ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਰਬ-ਉੱਚ ਪੰਥਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਤਖ਼ਤ ਹੈ।

ਇਸਦੀ ਰੂਹ ਨਾਨਕ-ਨਾਮ-ਲੇਵਾ ਹੈ।
ਇਸਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ-ਪੰਥਕ ਹੈ।
ਇਸਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੈ।
ਇਸਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਨਾਲ ਹੈ।
ਇਸਦਾ ਅੰਤਿਮ ਮਿਸ਼ਨ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ।

2. ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ?

ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਐਕਟ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਕਿਸੇ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ—

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ,
ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਤੋਂ,
ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਤੋਂ,
ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਤੋਂ,ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਤੋਂ,ਵੰਡ ਛਕਣਾ ਤੋਂ,
ਸੰਗਤ ਤੋਂ,ਪੰਗਤ ਤੋਂ,ਸੇਵਾ ਤੋਂ,
ਨਿਰਭਉ-ਨਿਰਵੈਰ ਤੋਂ,
ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਤੋਂ।

ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਦਫ਼ਤਰ ਨਹੀਂ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਰਬੱਤ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਅਧਾਰਿਤ ਜ਼ਮੀਰ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ।

3. ਅੱਜ ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਉੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਇਸਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਸਰਬ-ਉੱਚ ਹੈ?

ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਉਸਦਾ ਬਜਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਉਸਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹੇਠ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਉਸਦਾ ਸਟਾਫ਼, ਰਿਕਾਰਡ, ਮੀਡੀਆ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਜਿਸਟਿਕਸ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ—ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਸਾਡਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ।
ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਸੀਮਾ ਹੈ।
ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਥੇਦਾਰ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ।

ਗਲਤ ਢਾਂਚਾ ਚੰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ।

ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਰਬ-ਉੱਚ ਮੰਨਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ’ਤੇ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ—ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ, ਵਿੱਤੀ, ਦਫ਼ਤਰੀ, ਨਿਯੁਕਤੀ, ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ’ਤੇ।

4. ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਅਰਥ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਕਰੇ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾਏ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਬਣੇ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਬਣੇ।

ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਆਪਣੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਅਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੀ ਸਕੇ।

ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—**ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।**

ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਕੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਕੀ ਹੈ, ਜਥੇਦਾਰ ਕਿਵੇਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਕੱਤਰੇਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇਗਾ, ਬਜਟ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇਗਾ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਿਵੇਂ ਜਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਨਖ਼ਾਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਨਿਆਂਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੂਜਾ—**ਸਰਬੱਤ ਪੰਥਕ ਸੰਸਦ।**
ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਸਰਬੱਤ ਪੰਥਕ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ, ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤ, ਡਾਇਸਪੋਰਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਤਮਾਮ ਸਿਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੋਵੇ।

ਤੀਜਾ—**ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਚੋਣ।**
ਜਥੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਉਹ ਨਿਮਾਣਾ ਸੇਵਕ ਹੋਵੇ ਜੋ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ।

ਚੌਥਾ—**ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਗਲੋਬਲ ਸਕੱਤਰੇਤ।**
ਇਹ ਸਕੱਤਰੇਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣ—ਮਰਯਾਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ, ਖੋਜ, ਆਰਕਾਈਵ, ਡਾਇਸਪੋਰਾ, ਮੀਡੀਆ, ਪੰਜਾਬੀ-ਗੁਰਮੁਖੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਾਤਾਵਰਨ, ਲੰਗਰ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਏ.ਆਈ. ਨੈਤਿਕਤਾ।

ਪੰਜਵਾਂ—ਗਲੋਬਲ ਸੰਗਤ ਫੰਡ।
ਜਿਸਦਾ ਬਜਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਆਡਿਟਡ, ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਗਤੀ ਫੰਡ ਹੋਵੇ।

ਛੇਵਾਂ—**ਨਿਆਂਯੋਗ ਫ਼ੈਸਲਾ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।**
ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਅਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਆਧਾਰ, ਸਬੂਤ, ਸੁਣਵਾਈ, ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ, ਲਿਖਤੀ ਕਾਰਣ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੋਵੇ।

5. ਪਾਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ

ਅੱਜ ਦਾ ਯੁੱਗ ਪਾਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ-ਰਾਜ ਅਜੇ ਵੀ ਹਨ, ਪਰ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਨ—ਜਲਵਾਯੂ ਸੰਕਟ, ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਜੰਗ, ਏ.ਆਈ., ਨਸ਼ਾ, ਭੁੱਖ, ਭਾਸ਼ਾ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨਾਸ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ। ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਾਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੈਤਿਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ—ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ, ਲੰਗਰ ਹਨ, ਸੇਵਾ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ, ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਪਾਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਅਧਾਰਿਤ ਜ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੰਥਕ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਯੂ.ਐੱਨ. ਦੀ ਨਕਲ ਨਹੀਂ। ਯੂ.ਐੱਨ. ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦੀ ਨੈਤਿਕ-ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਬਣੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ-ਨਿਆਂ, ਸੇਵਾ, ਭੁੱਖ-ਮੁਕਤੀ, ਵਾਤਾਵਰਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6. ਸਿੱਖੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਅੱਜ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਵੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਕੋਲ ਇਹ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਹੈ।

ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ—ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖਪਤਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਨਾਮ ਜਪਣਾ—ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਵੰਡ ਛਕਣਾ—ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ।
ਸੰਗਤ—ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੀ ਹੈ।
ਪੰਗਤ—ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਅਭਿਆਸ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਸੇਵਾ—ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ, ਸੰਭਾਲ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ—ਧਿਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਅਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੈਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ; ਸਿੱਖੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੇਵੇਗੀ।
ਸਿੱਖੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ; ਸਿੱਖੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ-ਮਿਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

7. ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ?

ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗਾ। ਇਸਨੂੰ ਸਿਸਟੇਮੈਟਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ—**ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਘੋਸ਼ਣਾ-ਪੱਤਰ।**
ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ: ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ, ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਕਦਮ—**ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ** ਬਾਰੇ ਜਨਤਕ ਨੋਟ।
ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ, ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਕਦਮ—**ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ।**
ਇਸ ਸੰਕੁਚਿਤ ਡਰਾਫਟ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਚੌਥਾ ਕਦਮ—ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਧਿਐਨ ਗਰੁੱਪ।
ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਵਾਨ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ-ਵਿਦ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਮਾਹਿਰ, ਡਾਇਸਪੋਰਾ, ਔਰਤਾਂ, ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮਾਹਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।

ਪੰਜਵਾਂ ਕਦਮ—**ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਗਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ।**
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਮੰਚਾਂ, ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਸੁਝਾਅ ਲਏ ਜਾਣ।

ਛੇਵਾਂ ਕਦਮ—**ਪੂਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਡਰਾਫਟ।**
ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਸੰਸਦ, ਸਕੱਤਰੇਤ, ਫੰਡ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪੂਰਾ ਡਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੱਤਵਾਂ ਕਦਮ—**ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਰਟਰ।**
ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਅੱਠਵਾਂ ਕਦਮ—**ਗਲੋਬਲ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨੈੱਟਵਰਕ।**
ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਭੁੱਖ, ਆਫ਼ਤ, ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਕਟ, ਜੰਗ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ਵ-ਸੇਵਾ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

8. ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ

ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਨਿਮਰ ਹੋਵੇ। ਨਿਰਭੈ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਨਿਰਵੈਰ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਤਿੱਖੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ।
ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ।
ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।
ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਸਹੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।
ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਖੋਹਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।
ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਰੋਸ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।
ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।
ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਧਿਰ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।

ਅੰਤਿਮ ਅਪੀਲ

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਹੋਰ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆ ਕੋਲ ਤਾਕਤ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਬਹੁਤ ਹਨ—ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ, ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ, ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ।

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ, ਸੇਵਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ, ਵੰਡ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਇਕੱਲਾਪਣ ਨਹੀਂ, ਸੰਗਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਅਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ, ਪੰਗਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਧਿਰ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ-ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ:

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ—ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।
ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਮਰਯਾਦਾ ਹੈ।
ਸੰਸਥਾ ਉਸ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੇਵਾ ਹੈ।
ਜਥੇਦਾਰ ਉਸ ਸੇਵਾ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਸੇਵਕ ਹੈ।
ਸੰਗਤ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਜੀਵਤ ਸਰੋਤ ਹੈ।
ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਇਸਦਾ ਅੰਤਿਮ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ।

- ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ